

**Новосядла Ірина Степанівна,**

кандидат мистецтвознавства, доцент,  
доцент кафедри методики музичного виховання та диригування,  
Карпатський національний університет  
імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ  
[iryna.novosiadla@cnu.edu.ua](mailto:iryna.novosiadla@cnu.edu.ua)  
ORCID ID: [orcid.org/0000-0003-2723-7596](https://orcid.org/0000-0003-2723-7596)

## **АВТОРСЬКІ ТВОРИ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ-ПІАНІСТІВ: ЖАНРОВО-ОБРАЗНІ ПРІОРИТЕТИ І СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ**

**Анотація.** Результати попереднього дослідження і анкетного опитування викладачів початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів обумовили потребу висвітлити пласт української фортепіанної музики для дітей, створеної сучасними педагогами-піаністами. Мета статті — дати комплексну оцінку фортепіанній творчості сучасних українських авторів щодо художньо-образного та жанрово-стильового вирішення, а також обґрунтувати навчально-виховний потенціал творів у контексті основних завдань мистецької освіти. Методологічну основу дослідження склали історико-культурний, порівняльно-аналітичний, дидактичний та теоретичний методи.

Визначено жанрово-образні пріоритети сучасних фортепіанних збірок: цикл різножанрових програмних мініатюр, художній етюд, домінують казково-фантастичні сюжети, ліричні та емоційно-драматичні композиції, пов'язані з особистими враженнями та переживанням подій російсько-української війни.

Вперше до наукового обігу внесено фортепіанні твори Т. Афанасенко, М. Шентюрк та Є. Дзюби, що засвідчують новий етап у формуванні музично-педагогічного матеріалу і в яких поєднуються академічні засади, національна інтонаційність і риси сучасного музичного мислення. Фортепіанний доробок композиторів представлений творами різного рівня складності, що сприяє системному формуванню виконавських навичок, розвитку техніки, образного мислення, творчої уяви й емоційної чутливості учнів. Характерною ознакою їхніх творів є доступний технічний виклад, яскраві програмні назви, наявність національної інтонаційної основи, а також активне застосування сучасних гармонічних і ритмічних моделей. Охарактеризовано стильову палітру, яка поєднує неоромантичні, неокласичні, імпресіоністичні та джазові риси, а також вплив стилю New Age і популярної музики. Вказано на особливості фактури, що відзначається прозорістю, мелодичною виразністю, фігураційним супроводом, остінатністю та імпровізаційним типом викладу.

Аналіз сучасного педагогічного репертуару свідчить про активний розвиток традиції обробки народних мелодій та адаптації популярної української музики для навчальних потреб. В авторських аранжуваннях українського фольклору та творів з поп і рок-репертуару збережено первинну мелодичну основу, водночас застосовано модерні засоби музичної виразності: ладові і тональні модуляції, джазові гармонічні формули, поліритмію, остінатні структури, досягнення просторовості фактури за рахунок тембрально-регістрового розширення і т.ін. Це забезпечує наближення музичної мови до художніх орієнтирів сучасного юного покоління.

Зроблено висновки, що творчість сучасних українських педагогів-піаністів, зберігаючи національні традиції, формує новий художньо-педагогічний простір, сприяє розвитку творчості та підвищенню інтересу дітей і молоді до українського музичного мистецтва.

**Ключові слова:** фортепіанна музика для дітей; українські композитори; композиторська творчість піаністів-педагогів; національно-орієнтований репертуар; жанрово-стильові особливості; мистецька освіта.

## **AUTHORIAL WORKS OF CONTEMPORARY UKRAINIAN PIANIST-TEACHERS: GENRE AND IMAGERY PRIORITIES AND STYLISTIC FEATURES**

**Abstract.** The results of previous research and a questionnaire survey of teachers from primary specialized art schools have revealed the need to highlight a significant layer of Ukrainian piano music for children created by contemporary pianist-teachers. The purpose of the article is to provide a comprehensive

assessment of the piano works of modern Ukrainian authors in terms of their artistic, figurative, and stylistic solutions, as well as to substantiate the educational potential of these compositions in the context of the main objectives of art education. The methodological framework of the study includes historical-cultural, comparative-analytical, didactic, and theoretical approaches.

The genre and imagery priorities of modern piano collections have been identified: cycles of diverse programmatic miniatures and artistic etudes, fairy-tale and fantasy plots, lyrical and emotionally dramatic compositions connected with personal impressions and reflections on the events of the Russian-Ukrainian war.

The works of T. Afanasenko, M. Shentyurk, and Ye. Dziuba demonstrates a new stage in the formation of music-pedagogical repertoire that unites academic foundations, national intonational features, and traits of modern musical thinking. Their piano output encompasses works of various levels of difficulty, which contribute to the systematic development of performance skills, technique, figurative thinking, creative imagination, and emotional sensitivity of students. Characteristic features of their compositions include accessible technical texture, vivid programmatic titles, national melodic intonation, and the active use of modern harmonic and rhythmic models. The stylistic palette combines Neoromantic, Neoclassical, Impressionistic and jazz elements, as well as the influence of New Age and popular music. The texture is distinguished by transparency, melodic expressiveness, figurative accompaniment, ostinato patterns, and improvisatory presentation.

The analysis of the modern pedagogical repertoire reveals the active development of the tradition of arranging folk melodies and adapting popular Ukrainian music for educational purposes. In the authors' arrangements of Ukrainian folklore and songs from pop and rock repertoires, the primary melodic basis is preserved, while modern means of musical expression are applied — modal and tonal modulations, jazz harmonic formulas, polyrhythmic and ostinato structures, and spatial textural expansion through timbral and register contrast. These techniques bring the musical language closer to the artistic orientation of the younger generation.

It is concluded that the creative work of contemporary Ukrainian pianist-teachers, while preserving national traditions, shapes a new artistic and pedagogical space, promotes creativity, and enhances children's and youth's interest in Ukrainian musical art.

**Keywords:** piano music for children; Ukrainian composers; pianist-teachers' creative work; nationally oriented repertoire; genre and stylistic features; art education.

© Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025

© Новосядла І., 2025

**П**остановка та обґрунтування актуальності проблеми. Український фортепіанний педагогічний репертуар був сформований на початку ХХ століття на національно-виховних засадах і вже понад століття зберігає вірність цим традиціям, які плекаються кожним наступним поколінням композиторів. Я. Степовий, С. Людкевич, В. Барвінський, Л. Ревуцький, П. Козицький та ін. заклали основні принципи створення української музики для дітей: виховання емоційної чутливості, любові до рідної музики, почуття національної свідомості, адже їхні композиції, засновані на мелодиці народних пісень, увібрали в себе виразність, глибоку поетичність і ментальні особливості душі народу. Упродовж багатьох наступних десятиліть відбувався процес активних стильових пошуків, розширення жанрової і художньо-образної палітри, що спричинило появу нових зразків фортепіанної літератури для дітей.

Сучасна українська фортепіанна музика для дітей поєднала в собі багаті традиції українського академічного мистецтва та нові віяння. Теперішнє молоде покоління — це нова генерація, яка «за філософією поглядів і вчинків, колом інтересів, сво-

їми цілями і цінностями суттєво відрізняється від попередніх поколінь» [9, С. 98], тож це відобразилося на її музичних смаках і вподобаннях: вони надають перевагу саундтрекам до мультфільмів, кінофільмів, ритмічним мелодіям, що є музичним фоном до комп'ютерних ігор, ліричний «медитативний» музиці європейських і азійських піаністів-композиторів (до прикладу, «Kiss the rain», «River flows in you» Yiruma, «Song from a Secret Garden» Рольфа Левланда (Rolf Levland) і т.п.).

Реалії сьогодення, розв'язана РФ війна проти України особливо загострили проблему патріотичного виховання і саме національна музика має бути фундаментом духовного розвитку дітей і юнацтва. Тому до когорта досвідчених і знаних композиторів долучились педагоги-практики, котрі бачать проблему «зсередини». Їхні твори складають основну частку фортепіанного педагогічного репертуару і користуються великою популярністю, про що свідчать відеозаписи, поширені в Інтернет-мережі (виконання творів О. Дзюби, Т. Афанасенко, М. Шентюрк, О. Крут, Л. Іванюшиної, М. Канке та ін.). Виходячи з музичних запитів своїх учнів, автори створили композиції, які не лише є якісною альтернативою зарубіжній

популярній музиці, а й відповідають важливим дидактичним цілям, одна з яких — заперечити міф про те, що академічна музика «нецікава». Крім того, їх фортепіанні композиції вирізняються яскравим національним колоритом і тематикою, суголосною сучасним подіям, пов'язаним із російсько-українською війною.

**Мета дослідження** полягає в спробі дати комплексну оцінку творам сучасних українських авторів щодо їх образного наповнення та жанрово-стильового вирішення, а також обґрунтувати навчально-виховний потенціал в контексті основних завдань мистецької освіти.

Великий об'єм сучасної української фортепіанної педагогічної літератури, представленої великою кількістю збірок і окремих композицій педагогів-піаністів, не дозволяє розглянути їх у межах формату однієї наукової статті, тому відібрано твори, що є показовими для об'єктивності результатів дослідження.

**Методологія дослідження.** У статті використано низку методів, а саме: *історико-культурний* — для вивчення музично-освітніх процесів, на тлі яких розглядається предмет дослідження, і їх впливу на композиторську творчість; *порівняльно-аналітичний* — для аналізу творів сучасних авторів і виявлення спільних і відмінних рис; *дидактичний* — для виконавсько-педагогічної характеристики творів; *теоретичний* — для узагальнення результатів дослідження.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблема якісного контенту в навчальному репертуарі закладів початкової музичної освіти, який повинен бути ефективним стимулом для розвитку творчих здібностей дітей і, водночас, задовільняти їх естетичні смаки, не втрачає своєї актуальності. Часто у своїх публікаціях українські науковці звертаються до зарубіжного досвіду, де мета музичної освіти базується на комунікативних можливостях музики. Як зазначає Н. Кравцова, таку комунікацію здатні забезпечити не лише академічні твори, а й зразки, представлені сучасними стилями, які, однак, несправедливо вважаються «неповноцінними» в порівнянні з класичними композиціями [7, С. 38]. На зміні підходів до навчання у початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах, що обумовлено особливостями інтересів нинішнього покоління, наголошує О. Реброва [13]. Упродовж останнього десятиріччя свій вагомий внесок у вивчення та популяризацію сучасної української фортепіанної музики для дітей зробили К. Гаран [2], О. Верещагіна-Білявська [1], Т. Грінченко [3], З. Ластовецька-Соланська [8], М. Данілішина [4], Ю. Зубай [5] та ін. Аналіз цих досліджень дає підстави стверджувати, що сучасна українська фортепіанна музика для дітей, зберігши основну канву композиторських традицій (а саме, дидактичну мету і національну мову), стала результатом пере-

осмислення жанрів народної музики, а також увірвала в себе поєднання різних стилів — академічного і модернового (зокрема, естрадно-джазового). Однак, інтерес до творчості педагогів-піаністів у науковому полі є ще недостатнім. Хоча варто зазначити, що фортепіанна музика сучасних авторів для дітей значно розширила свої географічні межі і вже давно носить відцентровий характер саме за рахунок непрофесійних композиторів. Цей процес науковці пов'язують із тим, що композиторською діяльністю плідно займаються виконавці та педагоги, що дає підстави вважати їх, на думку О. Коменди, «універсальною творчою особистістю», яка поєднує три та більше видів музичної діяльності [6]. На такому універсалізмі наголошує і Ю. Зубай, розглядаючи композиторську творчість сучасних київських педагогів-піаністів (Н. Лагодюк, Л. Іваненко, М. Канке, Ю. Водика) [5]. Автор вважає Київ одним із найактивніших осередків створення музики для дітей і наголошує на становленні нової генерації київських композиторів-піаністів, чия діяльність «безпосередньо спрямована на розвиток дитячого фортепіанного репертуару та вдосконалення методичних засад навчання юних піаністів» [5, С. 402]. Ця тенденція виразно окреслилась і в представників інших регіонів, про що йтиметься нижче.

**Виклад основного матеріалу.** Результати раніше проведеного дослідження [9], що спиралося на анкетне опитування викладачів початкових спеціалізованих музичних навчальних закладів, показали, що сьогодні твори сучасних авторів становлять значну частину педагогічного репертуару. Інформація про нові композиції стрімко поширюється завдяки соціальним мережам, тож немає проблем із придбанням нотних примірників безпосередньо у їх авторів.

Згідно відповідей респондентів сформовано *таблицю 1*, в якій подано прізвища українських педагогів-піаністів із різних регіонів, що поєднують викладацьку і виконавську діяльність із композиторською.

Зазначений регіональний розподіл є умовним, адже через війну і особисті причини деякі композитори змушені були змінити місце проживання. До цього переліку ще варто додати Міру Шентюрк, Маріанну Король-Шехмистер та Оксану Крут, котрі нині репрезентують українське фортепіанне мистецтво за кордоном (у Туреччині, Канаді і Німеччині).

Збірка різножанрових і різнохарактерних мініатюр залишається пріоритетною формою втілення авторських ідей. У своїх п'єсах автори не відступають від традиційної для дитячого світу тематики: природи рідного краю («Тихе надвечір'я», «Пісня соловейка», «Калиновий цвіт», «Поклик гір» Є. Дзюби, «Ранок у вишнево-му садку» Т. Афанасенко, «Херсонські кавуни», «Хвилі Дніпра» М. Шентюрк та ін.); світу тварин

| Області регіону                               | Композитори                                                                                           |
|-----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Київ і Київська область                       | Неоніла Лагодюк, Олександр Саратський, Максим Канке, Лариса Іваненко, Олена Личкіна, Оксана Білаченко |
| Вінницька, Хмельницька. Житомирська           | Людмила Сухощєєва, Олег Науменко, Анна Мельничук                                                      |
| Сумська, Чернігівська                         | Руслана Лісова, Людмила Карпенко, Галина Ілларіонова                                                  |
| Черкаська                                     | Сергій Нікітін, Геннадій Без'язичний                                                                  |
| Дніпропетровська                              | Тетяна Афанасенко, Лариса Іванюшина, Оксана Рогоза                                                    |
| Одеська, Миколаївська, Херсонська, Запорізька | Лариса Волошина, Павло Захаров, Євгенія Дзюба, Ірина Степанова-Боровська, Олена Соловійова            |
| Івано-Франківська, Львівська                  | Яна Бобалік, Микола Ластовецький                                                                      |
| Чернівецька, Закарпатська                     | Віталій Логін, Мирослав Екман                                                                         |

(«Кошеня загубилося» Л. Волошиної, «Швидка мураха» О. Рогози, «Мишеня» Л. Іванюшиної, «Ранковий птах» А. Москаленко та ін.), дитячих іграшок і розваг («Веселі стрибки», «Прогулянка» Є. Дзюби, «Прогулянка в зоопарку» Т. Афанасенко та ін.); персонажів казок та фантастичних істот («Менует для Попелюшки», «Злий троль» Л. Іванюшиної, «Гном» Т. Афанасенко, «В гостях у велетня», «Вальс літаючої феї», «Хитрий гном» Є. Дзюби, збірки-казки «Кіт в чоботях», «Дюймовочка», «Стійкий олов'яний солдатик», «Ляльковий театр» О. Крут, ансамблева збірка «Подорож у світ Дісней» Є. Дзюби та багато ін.).

Продовжують активно розвиватися танцювальні жанри, зокрема вальс, який деякі автори наділяють конкретним образним змістом чи емоційно забарвлюють (Вальс «Весна» О. Рогози, «Сумний вальс» і «Тривожний вальс» Є. Дзюби, Вальс «Нижній смуток» І. Степанової-Боровської, Вальс «Спогад» О. Соловійової, збірки «Танцювальні п'єси» і «Солодкі вальси» М. Король-Шехмстер і т.п.), ліричні настроєві мініатюри («Натхнення», «Ностальгія» Т. Афанасенко, «Образ», «Роздум», «Натхнення», «Ніжність» Є. Дзюби, «Елегія» Л. Іванюшиної тощо). Популярними залишаються жанри колискової («Сон» Л. Іванюшиної, «Котику сіренький» М. Шентюрк та ін.), етюда («Бентежний етюд», етюд «Танок добра і зла» О. Соловійової, «Патетичний етюд» О. Рогози, «50 улюблених етюдів», «Образні етюди від Євгенії» Є. Дзюби, «20 cool etudes» Т. Афанасенко тощо).

Тема війни також не залишилась поза увагою композиторської творчості педагогів-піаністів, знайшовши відображення у творах різних жанрів. Художньо-образний зміст композицій різноплановий — від втілення емоцій болю, розпачу, пережитих страждань і втрат, які принесла війна, оди героям і реквієму за загиблими до піднесеної героїки і віри в перемогу. Це такі композиції як «Нескореним» Т. Афанасенко, «Елегія. Серце

Маріуполя», Соната «Розбиті життя», «Сльози», «Вкрадене дитинство», Сонатина «До перемоги» М. Шентюрк, Прелюдія «Нескореним» Є. Дзюби, «Спогад про ютий» і «Мирна ніч» О. Лисянської, «Молитва за мир» М. Король-Шехмстер, «Елегія. Сум і Надія», «Реквієм», «Вальс миру» і «Надія» Л. Іванюшиної, «Попурі на теми військово-патріотичних пісень» М. Канке та ін.

За результатами проведеного опитування [9], найбільшою популярністю користуються твори Є. Дзюби, Т. Афанасенко і М. Шентюрк.

Євгенія Дзюба (с. Врадівка Миколаївської обл.) закінчила Миколаївське державне вище музичне училище, Миколаївський національний університет ім. В.О. Сухомлинського. Поєднує викладацьку й концертмейстерську діяльність із композиторською. Є авторкою таких фортепіанних збірок як «Музичні замальовки», «50 улюблених етюдів», «Дитячі капризи», «Улюблені іграшки», «В очікуванні свята» (музична казка), «П'єси і ансамблі», навчального посібника для піаністів-початківців «По клавішах угору» та ін. [12].

Збірка «Образні етюди від Євгенії» у двох частинах для учнів середніх і старших класів ДМШ репрезентують жанр романтичного художнього етюда, продовжуючи традиції, закладені професійними композиторами попередніх поколінь (М. Сильванським, Й. Ельгісером, Б. Шиптуром). Програмна назва кожного етюда («Павучок», «Мереживо», «Заметіль», «Стрімкість», «Порив вітру», «Жартівливий вальс», «Осінній дощик», «Веселі октави» та ін.) інспірує виконавців залучити творчу уяву й фантазію, що допомагає замінити рутинну і монотонну технічну роботу на осмислене втілення художньої ідеї. Калейдоскопічність образів, які вимагають конкретного звукового, гармонічного, динамічного та штрихового втілення, є прекрасним матеріалом для розвитку асоціативного мислення.

«Мелодії темної ночі» — ще одна збірка цієї авторки, до якої увійшли шість різнохарактерних

п'єс, що передають магічну атмосферу Геловіна. Образний зміст творів відповідає зацікавленості сучасних школярів містичними картинами і персонажами зі світу фентезі: «Сутеніє», «Маленька відьмочка», «Павутиння Шарлотти», «Блукаючий привид», «Перевертень», «Світанок». Збірка написана в неоромантичному стилі, що виражено в поетичності та яскравій програмній образності кожної п'єси, з використанням елементів неокласичної стилістики. Водночас авторка звертається до модернової лексики, що виражається в джазово-імпресіоністичних інтонаціях і сучасному гармонічному забарвленню. Крім цікавого художнього вирішення, збірка має дидактичну спрямованість — за допомогою різноманітної артикуляції, динамічних нюансів і ритмічного малюнку досягти майстерного піаністичного втілення образного змісту кожної мініатюри.

Тетяна Афанасенко (м. Дніпро) — піаністка, науковиця, викладач фортепіано, авторка пісень та творів для фортепіано. Закінчила Дніпропетровське музичне училище ім. М. Глінки і Національну музичну академію ім. П. Чайковського. Практичний виконавський досвід вплинув не лише на її викладацьку методику, яка поєднує класичну і джазову традиції навчання, а й на створення оригінальних творів. Композиторську манеру Т. Афанасенко можна розглядати, за її власним визначенням, як «мультистилістичну», адже її творчість поєднує різні стильові напрями класичної, джазової та популярної музики [10]. Крім того, авторка активно підтримує ідею духовного виховання дітей та збереження національних традицій, про що свідчать збірки обробок українського фольклору та фортепіанних аранжувань пісень українських виконавців.

Збірка «Джазові інвенції» Т. Афанасенко — це спроба навчити основам поліфонії за рамками академічної музики, і можливість для юних піаністів у невимушений спосіб оволодіти навичками поліфонічного мислення, джазової гармонії, а також ознайомитися із особливостями виконання джазової музики — блюзу, свінгу і регтайму, з характерною для них ритмікою і артикуляцією. Збірка є продовженням видання «Поліфонічні пригоди» серед піаністів-початківців і розрахована на учнів середнього (базового) рівня.

У своїй композиторській творчості Т. Афанасенко використовує художні образи, які привертають увагу дитини своєю різнобарвністю і яскравою характерністю. Цікавий звукозображальний підхід у створенні світу природи демонструють збірки «Дитячий каталог птахів» і «Каталог квітів». Авторка надає великого значення не лише музичному матеріалу, а й художньому оформленню кожної збірки.

«Дитячий каталог птахів» у двох частинах складається з чотирнадцяти п'єс, де образи птахів створено у різних жанрах класичної та джазо-

вої музики. Композиторка використовує джазові інтонації та ритміку, щоб зобразити характер птахів та передати культуру країни, в якій вони живуть (сальса в «Фламінго», регі в «Тукан», регтайм в «Пінгвіни», свінг в «Качки» тощо). Додати живої зображальності кожній мініатюрі допомагають ефектні виконавські прийоми (як, наприклад, арпеджовані «переливи» у п'єсі «Павичі» чи постукування пальцями по корпусу або кришці фортепіано в «Тукан»), а також авторські ремарки в музичному тексті п'єс («хода пінгвінів», «падіння», «помах крил», «прозора вода озера», «ранок настає» і т.ін). Крім того, до п'єс пропонуються ілюстрації у вигляді розмальовок, які підсилюють асоціативне сприйняття кожного образу і допомагають дітям зняти зайве напруження та тривожність.

«Каталог квітів» — це двадцять «музичних натюрмортів». Авторка не обмежилась назвою певної квітки у програмному заголовку, а й створила образ-настрій («Безтурботний кульбаба», «Ніжні півонії», «Елегантні орхідеї», «Гордий нарцис», «Чарівна магнолія», «Священний лотос» і т.п.). У мініатюрах неокласичної камерної форми композиторка використовує м'які імпресіоністичні барви, досягаючи колористичності і акварельності звучання. На імпресіоністичний звукопис вказують і назви деяких мініатюр («Соняшники Ван Гога», «Водяні лілії в саду Клода Моне»). У «Каталозі квітів», як і в «Дитячому каталозі птахів», Т. Афанасенко використовує і класичні жанри — романтичну кантилену, вальс, марш — і джазові — боса-нову, джаз-вальс, баладу. Звукову зображальність підсилюють акварельні ілюстрації і вірші-загадки сучасних митців — Лесі Турко і Марії Пустовіт. Музична тканина п'єс нескладна, насичена великою кількістю виразових засобів, що допомагають виконавцеві відтворити образний зміст. Також композиторка звертається до сучасної музичної лексики (кластери, цікаві гармонічні ходи, ритмічна імпровізація), що надає звучанню п'єс особливої свіжості й оригінальності.

Т. Афанасенко «грається» з різними стилями і в інших своїх збірках. П'єси у трьох стилях — неокласичному, джазовому і поп-музики — авторка використовує у колекції «Piano Land», що складається із трьох збірок з поступовим ускладненням виконавських завдань. Авторка, крім програмної назви, на початку кожної п'єси дає вказівки щодо темпу, характеру руху і стилю, що допомагає виконавцям краще зрозуміти і передати настрої та жанрово-стильові особливості твору. В деяких композиціях стиль (блюз, румба, боса-нова) вказується у самій назві — «Крокуючий блюз», «Блюз місячної ходи», «Румба», «Боса «Посмішка»». У збірці «Piano Land-3» зустрічаємо п'єси, написані у дуже популярному сьогодні в зарубіжній музиці стилі нью-ейдж (New Age): так, «Надія», «Крила ангела» нагадують композиції Людовіко

Ейнауді (Ludovico Einaudi), Рольфа Левланда (Rolf Levland), Олафура Арнальдса (Ólafur Arnalds), Її-рума (Yiruma), які подобаються сучасній молоді. Для мініатюр Т. Афанасенко характерна прозора фактура і мінімалістична структура — наспівна мелодія у верхньому голосі на фоні повторюваних гармонічних послідовностей, що створюють атмосферу спокою, медитативності, емоційної глибини.

Неокласичний стиль New Age близький також іншій сучасній українській композиторці — Мірі Шентюрк. Лірико-романтичні фортепіанні мініатюри у сучасній інтерпретації становлять основну частину її композиторської творчості.

Мирослава Терещук Шентюрк (творчий псевдонім — Міра Шентюрк) закінчила музично-педагогічний факультету Рівненського державного гуманітарного університету. Згодом переїхала до м. Анталія (Туреччина), де плідно продовжує займатися педагогічною і виконавською діяльністю, до яких додалася і композиторська творчість. Нею створено понад 400 творів — фортепіанних, вокальних, камерно-інструментальних, до яких належать сольні та ансамблеві авторські композиції, а також численні аранжування. Вона є авторкою фортепіанних збірок для піаністів різного віку і рівня підготовки: «Музична веселка», «Дитинство з музикою», «Музичні ескізи», «Музичні промені», «Майбутньому віртуозу», «Inter ego», «Музичні ілюзії», «Паралельні світи» та багато ін. Крім того, Міра Шентюрк заснувала Міжнародний онлайн-конкурс «Inter ego», де звучать її твори, що сприяє ще більшій їх популярності [11].

Ім'я Міри Шентюрк стало особливо відомим завдяки її творам, які увійшли до збірки «Мої 12 місяців». Цикл можна вважати автобіографічним, адже кожна п'єса передає особисті почуття авторки під впливом пережитих нею подій. Як зазначає М. Шентюрк, ця збірка — «...своєрідний експеримент, задум якого полягає в тому, що кожна п'єса написана в окремий місяць року. Тобто проживаючи цілий рік, я занотовувала музикою своє життя» (взято з персональної сторінки композиторки у Facebook — Авт.) [11]. Назва кожної п'єси викликає в уяві спогади про трагічні події 2022 року, і після ліричних, теплих композицій («Солодкий листопад», «Грудень в сріблі», «Січневі акварелі») твір «Сльози» звучить як кульмінація, адже він про біль і розпач, страх і бентегу, рішучість діяти і нестримне бажання жити. Кожна з наступних п'єс продовжує цей драматичний потік емоцій («Травневі тривоги», «Липень у вогні», «Вересневі надії» та ін.). Образний зміст п'єс настільки виразний і багатий на асоціації, що не потребує окремих тлумачень для їх виконання. Індивідуальна авторська стилістика М. Шентюрк перегукується з традиціями українського піанізму і сучасними музичними тенденціями, зокрема модерною лірикою.

Тема мандрів завжди була популярною в романтичній музиці. Захоплюючий світ подорожей використовували також українські композитори у своїх творах для дітей і юнацтва. М. Шентюрк використала цю тематику в своїх трьох збірках — «Віденські замальовки», «Берлінські замальовки», «Паризькі замальовки», які сприймаються як триптих, де ключовим словом є «замальовки» — враження і емоції від споглядання і атмосфери відомих європейських столиць. Тож, музичні образи тут не є описовими картинами, а, скоріш, віддзеркалюють різні відтінки психологічного стану. Хоча подекуди авторка вдається до звукозображальності, як, скажімо, у п'єсі «Барви Парижу» з «Паризьких замальовок» — використовуючи арпеджовані фігурації, що нагадують каскади води і світлограу фонтанів Версалью. Також для створення відповідного колориту М. Шентюрк звертається до жанрів, що допомагають увиразнити музичну образність твору: вишуканий менует у п'єсі «На балу» (з «Віденських замальовок»), урочисто-героїчний полонез у «Бранденбурзьких воротах», «летючий» вальс в «Осінньому Берліні» чи галантний у «Прогулянці по Шарлоттенбергу» (з «Берлінських замальовок»), романтичну фугетту у «Звуках Тьюільрі» (з «Паризьких замальовок»). Ці три збірки представляють сучасний напрям української фортепіанної мініатюри, що поєднує риси неокласичного і неоромантичного стилів з імпресіоністичною колористикою. М. Шентюрк створила камерний, витончений світ музичних вражень, де переважають м'яка гармонічна палітра, прозора фактура і, водночас, просторовість звучання. Емоційного психологізму збірці надають такі п'єси як «Украдене дитинство» (з «Берлінських замальовок») — алюзію на вимушене поневіряння сімей, яких війна застала покинути рідні домівки.

Крім оригінальних авторських творів, значну частину доробку сучасних педагогів-піаністів складають аранжування. Це транскрипції українських народних пісень і творів з репертуару відомих українських гуртів («Океан Ельзи», «Kozak System», «Один в каное», «Тінь сонця» та ін.), виконавців (Христини Соловій, Jerry Heil, Артема Пивоварова, KOLA та ін.), а також шлягерів українських композиторів-піснярів В. Івасюка, М. Мозгового, І. Білозіра. Збірки аранжувань Г. Без'язичного, О. Соловійової, Т. Афанасенко, М. Канке, Р. Лісової, О. Саратського, О. Лисянської, О. Дзюби, М. Шентюрк та ін. репрезентують переосмислення фольклорної та популярної музики крізь призму неоромантичної стилістики із використанням джазової та поп-рокової музичної лексики. Розвиток мелодичного зерна популярного твору відбувається за рахунок гармонічного оновлення (введення розширених акордів, блюзових квадратів і т.ін.), ладових співставлень і тональних модуляцій, ритмічної виразності,

пульсаційності та імпровізаційності, використання спеціальних звукових ефектів тощо. Авторські аранжування відомих творів користуються надзвичайною популярністю завдяки ефектності звучання і, водночас, доступності викладу. Адаптація знайомого музичного матеріалу до технічних можливостей виконавців різного рівня стимулює інтерес до занять, адже дозволяє грати улюблені мелодії.

**Висновки та перспективи подальших досліджень.** Вищерозглянуті твори — це лише частина доробку сучасних педагогів-піаністів. Повний аналіз їх творчості заслуговує на окреме дослідження, котре виходить за рамки наукової статті. Однак, огляд окремих збірок і композицій дає підстави стверджувати, що сучасна українська фортепіанна музика для дітей є важливим і динамічним напрямом розвитку національної музичної культури та мистецької освіти. Представлена у творчості сучасних педагогів-піаністів, вона поєднує академічні традиції української

композиторської школи з новітніми стильовими тенденціями (зокрема, стилем New Age). Значне місце посідають збірки різножанрових програмних мініатюр та художніх етюдів, де представлені яскраві образи із світу дитячих захоплень та розваг, а також лірико-психологічні настрої, пов'язані з особистими враженнями та емоційним досвідом війни. Особливої ваги набувають обробки народних мелодій та аранжування пісень сучасних українських гуртів, що слугують маркером національної музичної ідентичності і роблять педагогічний репертуар близьким та зрозумілим сучасним дітям.

Отже, фортепіанні твори сучасних українських педагогів-піаністів є важливим чинником оновлення мистецької освіти. Змістовне поєднання національних традицій та стилістичних елементів популярної музики в їхній творчості формує у дітей та молоді патріотичні й культурні орієнтири, підтримує інтерес до української музики та стимулює виконавську мотивацію.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Верещагіна-Білявська О. Сучасна українська фортепіанна музика як складова педагогічного репертуару (на прикладі творчості композиторів Поділля). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти* : зб. наук. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2022. Вип. 28. С. 146–154. DOI: 10.31392/NPU-nc-series14.2022.28.20
2. Гаран К. Фортепіанна музика для дітей у творчості українських композиторів. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія : Мистецтвознавство*. 2014. № 30. С. 24–31. DOI: 10.31866/2410-1176.30.2014.159816.
3. Грінченко Т. Музично-педагогічна спадщина Едуарда Бриліна у вимірі потреб сучасної мистецької освіти. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія*. 2020. Вип. 62. С. 187–192.
4. Данілішина М. Українська дитяча фортепіанна музика та її дидактично-виховні можливості. *Актуальні питання мистецької педагогіки*. 2016. Вип. 5. С. 21–25.
5. Зубай Ю. Композиторська творчість для дітей сучасних педагогів-піаністів Києва. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал*. 2025. № 2. С. 396–403. DOI: 10.32461/2226-3209.2.2025.339036
6. Коменда О. І. Універсальна творча особистість в українській музичній культурі : дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.03. Київ, 2020. 519 с.
7. Кравцова Н. Сучасна мистецька освіта : проблеми і перспективи. *Мистецька освіта: виклики та перспективи* : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф., м. Вінниця, 14 листопада 2024 р. Вінниця, 2024. С. 36–41. URL: <https://dspace.vspu.edu.ua/items/854ed6cb-9cc3-4fd3-b08c-541c874593ea> (дата звернення 25.04.2025).
8. Ластовецька-Соланська З. «Фортепіанні п'єси для дітей та юнацтва» Миколи Ластовецького : образно-тематичний вимір. *Українське музикознавство*. 2019. Вип. 45. DOI: 10.31318/0130-5298.2019.0.45.190059.
9. Новосядла І. Український фортепіанний репертуар для дітей в контексті сучасних тенденцій розвитку початкової музичної освіти. *Fine Art and Culture Studies*, (2), 97–107. DOI: 10.32782/facs-2025-2-14
10. Персональний сайт Тетяни Афанасенко URL: <https://afabooks.com> (дата звернення 20.06.2024).
11. Персональна сторінка Міри Шентюрк у Facebook: URL: <https://www.facebook.com/myroslava.tereschuck> (дата звернення 02.03.2024).
12. Персональна сторінка Євгенії Дзюби у Facebook: URL: <https://www.facebook.com/evgenia.dzuba.2025/> (дата звернення 15.10.2025).
13. Реброва О. Початкова мистецька освіта як організаційна умова формування музичної культури учнів. *Південноукраїнські мистецькі студії*. 2024. № 4. С. 51–56. DOI: 10.24195/artstudies.2024-4.8.

## REFERENCES

1. Vereshchahina-Biliavska, O. (2022). *Suchasna ukrainska fortepianna muzyka yak skladova pedahohichnoho repertuaru (na prykladi tvorchosti kompozytoriv Podillia)* [Contemporary Ukrainian piano music as a component of the pedagogical repertoire (on the example of the works of composers from Podillia)]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 14: Teoriia i metodyka mystetskoi osvity*, (28), 146–154. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series14.2022.28.20> [in Ukrainian].
2. Haran, K. (2014). *Fortepianna muzyka dlia ditei u tvorchosti ukrainskykh kompozytoriv* [Piano music for children in the works of Ukrainian composers]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv. Serii: Mystetstvoznavstvo*, (30), 24–31. <https://doi.org/10.31866/2410-1176.30.2014.159816> [in Ukrainian].
3. Hrinchenko, T. (2020). *Muzychno-pedahohichna spadshchyna Eduarda Brylina u vymiri potreb suchasnoi mystetskoi osvity* [Eduard Brylin's music-pedagogical heritage in the context of modern art education needs]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Pedahohika i psykholohiia*, (62), 187–192 [in Ukrainian].
4. Danilishyna, M. F. (2016). *Ukrainska dytiacha fortepianna muzyka ta yii dydaktychno-vykhovni mozhlyvosti* [Ukrainian piano music for children and its didactic-educational potential]. *Aktualni pytannia mystetskoi pedahohiky*, (5), 21–25 [in Ukrainian].
5. Zubai, Yu. M. (2025). *Kompozytorska tvorchist dlia ditei suchasnykh pedahohiv-pianistiv Kyieva* [Compositional creativity for children by contemporary Kyiv pianist-teachers]. *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadrov kultury i mystetstv: Naukovyi zhurnal*, (2), 396–403. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2025.339036> [in Ukrainian].
6. Komenda, O. I. (2020). *Universalna tvorcha osobystist v ukrainskii muzychnii kulturi* [The universal creative personality in Ukrainian musical culture] (Doctoral dissertation). Kyiv. 519 p. [in Ukrainian].
7. Kravtsova, N. (2024). *Suchasna mystetska osvita: problemy i perspektyvy* [Modern art education: Problems and prospects]. In *Mystetska osvita: vyklyky ta perspektyvy: Proceedings of the All-Ukrainian scientific-practical conference* (pp. 36–41). Vinnytsia. <https://dspace.vspu.edu.ua/items/854ed6cb-9cc3-4fd3-b08c-541c874593ea> [in Ukrainian].
8. Lastovetska-Solanska, Z. (2019). «Fortepianni piesy dlia ditei ta yunatstva» Mykoly Lastovetskoho: obrazno-tematychnyi vymir [«Piano pieces for children and youth» by Mykola Lastovetskyi: The figurative-thematic dimension]. *Ukrainske muzykoznavstvo*, (45). <https://doi.org/10.31318/0130-5298.2019.0.45.190059> [in Ukrainian].
9. Novosiadla, I. (2025). *Ukrainskyi fortepiannyi repertuar dlia ditei v konteksti suchasnykh tendentsii rozvytku pochatkovoï muzychnoi osvity* [Ukrainian piano repertoire for children in the context of current trends in primary music education]. *Fine Art and Culture Studies*, (2), 97–107. <https://doi.org/10.32782/facs-2025-2-14> [in Ukrainian].
10. Afanasenko, T. (2024, June 20). *Personal website*. <https://afabooks.com> (in Ukrainian).
11. Shentyurk, M. (2024, March 2). *Personal Facebook page*. <https://www.facebook.com/myroslava.tereschuck> [in Ukrainian].
12. Dziuba, Ye. (2025, October 15). *Personal Facebook page*. <https://www.facebook.com/evgenia.dzuba.2025/> [in Ukrainian].
13. Rebrova, O. (2024). *Pochatkova mystetska osvita yak orhanizatsiina umova formuvannia muzychnoi kultury uchniv* [Primary art education as an organizational condition for the formation of students' musical culture]. *Pivdenmoukrainski mystetski studii*, (4), 51–56. <https://doi.org/10.24195/artstudies.2024-4.8> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 30.10.2025 р.

Прийнято до друку 05.11.2025 р